

Н.О. Будна, І.М. Чоренька

ЛІТЕРАТУРНЕ ЧИТАННЯ

Робочий зошит

4 клас

До підручника О.Я. Савченко

*Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах комісією
з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України*

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

РОЗДІЛ 1. ІЗ СКАРБНИЦІ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ

ПОБУТОВІ КАЗКИ

Наші джерела. *За Софією Грицю*

Мудра дівчина. *Українська народна казка*

1. Продовж речення.

Усна народна творчість — це _____

2. Продовж речення.

У казках народ відображає думки про те, _____

3. Познач правильний варіант продовження речення.

Речення «Було собі два брати — один убогий, а другий багатий» **належить до ...**

а) зачину казки «Мудра дівчина»;

б) основної її частини;

в) кінцівки.

4. Продовж висловлювання словами з казки «Мудра дівчина».

Прудкіш над усе — _____

Миліш над усе — _____

Ситніш над усе — _____

5. Які надзвичайні якості Марусі вразили пана? Запиши.

6. До поданих слів добери і запиши антоніми.

ситий — _____

брехати — _____

попереду — _____

плакати — _____

7. За допомогою цифр встанови послідовність подій казки.

- ☐ Ну, бідний брат відробляв потроху...
- ☐ А дочка взяла горщечок каші та й каже...
- ☐ «Цю одуриш! Мабуть, вона не з таких, щоб одурити...».
- ☐ А на той час приходять двоє до пана судитися.
- ☐ «Ось пан дав тобі стеблинку льону, та щоб ти його вимочила, висушила, пом'яла, спряла і виткала полотно».
- ☐ «На тобі оцей десяток варених яєць та понеси їх своїй дочці...».
- ☐ Тоді пан побачив, що нічого з дівчиною не поробить, і відпустив її.

ПРИТЧІ

Без труда нема плода. Народна притча

У пригоді. Народна притча. Записала Олена Пчілка

1. Познач правильний варіант продовження речення.

Притча — це ...

- а) влучний народний вислів з повчальним змістом;
- б) драматичний твір, призначений для вистави на сцені;
- в) невелике усне оповідання повчального характеру про якусь життєву пригоду.

2. Познач цифрами послідовність процесу творення хліба (за притчею «Без труда нема плода»).

Змолотив , напik , намолов , виорав , вижав ,
посіяв , виросло , зійшло , поспіло , замісив .

3. Випиши слова, що характеризують персонажів притчі «У пригоді».

Мишка — _____

Лев — _____

4. До поданих слів добери і запиши антоніми.

нові — _____

легко — _____

рано — _____

5. З'єднай подані слова з їх поясненням.

Тенета —	•	• сітка для ловлі звірів, птахів.
Володар —	•	• у багато разів більше.
Сторицею —	•	• власник чого-небудь, господар.

6. Поміркуй! Яка головна думка притчі «У пригоді»? Запиши.

НАРОДНІ ЛЕГЕНДИ

Хліб і золото. Легенда

1. Познач правильний варіант продовження речення.

Народна оповідь про звичайні й незвичайні (фантастичні) події та персонажів — це ...

- [illegible]

2. Запиши зачин легенди.

3. До поданих слів добери і запиши антоніми.

багатий — _____

голодний — _____

перемога — _____

4. Поясни значення поданих слів.

Вістовий — _____

Дружина — _____

5. Запиши, як ти розумієш вислів «Хліб — усьому голова».

Місто Сміла. Легенда

1. Продовж речення.

Колись Сміла була в руках у _____.

Володіли нею _____, _____

й інші вельможі.

2. До поданих слів добери і запиши синоніми.

Лицарі, _____

Відважна, _____

3. З'єднай стрілками подані слова та їх значення.

Занепадати духом —	•	•	приблуди; люди, які прибули звідкись.
Поневолювачі —	•	•	засмучуватися, втрачати надію на щось краще.
Зайди —	•	•	ті, хто поневолюють когонебудь.

4. Познач правильний варіант продовження речення.

Битви за місто були ...

- а) короткими, уривчастими;
- б) важкими, невпинними, запеклими;
- в) переможними, кривавими.

5. До поданих слів добери і запиши антоніми.

ганьба — _____ сміливий — _____

6. Поміркуй! Яка головна думка легенди? Кого легенда прославляє? Чого вчить? Запиши.

НАРОДНІ ПІСНІ

Стоїть явір над водою. Українська народна пісня
Котився віночок по полю. Українська народна пісня

1. Познач правильний варіант продовження речення.

Слова «Звелів собі посадити червону калину...» **належать до пісні ...**

- а) «Їхав козак за Дунай»;
- б) «Котився віночок по полю»;
- в) «Стоїть явір над водою».

2. Встав пропущені слова з пісні «Стоїть явір над водою».

Звелів собі насипати

високу _____,

звелів собі посадити

3. Випиши слова, які використав народ у пісні «Стоїть явір над водою» для вираження своєї любові до козака-захисника та гордості за його героїчні вчинки.

4. Продовж речення.

5. Познач правильний варіант продовження речення.

6. До поданих слів добери і запиши антоніми.

7. Доповни речення.

НАРОДНІ УСМІШКИ. ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ. СКОРОМОВКИ. ЗАГАДКИ

Швачка. Народна усмішка

Син та мати. Народна усмішка

Прислів'я та приказки

Скоромовки

Загадки

1. Познач правильний варіант продовження речення.

Народна усмішка — це ...

- а) короткий влучний народний вислів з повчальним змістом;
- б) жартівливий вислів, що складається зі слів, важких для швидкої вимови;
- в) невеличкий дотепний гумористичний твір.

2. Познач правильний варіант продовження речення.

Усмішки «Син та мати», «Швачка» записав ...

- а) Леонід Глібов;
- б) Борис Грінченко;
- в) Павло Глазовий.

3. Вибери правильну відповідь і продовж речення.

Короткі влучні повчальні вислови, часто римовані, у яких передано життєвий досвід народу, — це ...

- а) прислів'я;
- б) приказки;
- в) скоромовки.

4. Допиши речення.

Скоромовки — це _____

5. Запиши два прислів'я про рідний край.

6. Вивчи скоромовку напам'ять.

Летіла лелека — заклекотіла до лелеченят.

7. Прочитай і відгадай загадки. Слова-відгадки запиши.

- Квіти на кущі біленькі,
груна — щедрі, червоненькі.
Знає мати і дитина:
символ краю — це _____.
- Я іду, іду, іду,
лік я часові веду.
Іду — не спотикаюся,
поки не зламаюся. _____
- Ні вікон, ні дверей —
повна хата людей. _____
- Маленький, сіренький,
по гаях літає, гарно співає. _____

РОЗДІЛ 2. ЩО БУЛО НА ПОЧАТКУ СВІТУ ...

■ Створення світу. Єгипетський міф

1. Продовж речення.

Міф, у перекладі з грецької, — «_____»

У міфах різних народів розповідається про _____

2. З'єднай стрілками подані слова та їх пояснення.

Папірус — • водяна трав'яниста рослина, схожа на латаття.

Хаос — • тропічна багаторічна трав'яниста рослина, з якої виготовляли матеріал для письма.

Лотос — • цілковите безладдя, тут — безмежний світовий простір, що являє собою суміш усіх стихій.

3. До поданого слова добери і запиши синоніми.

Дивовижна, _____

4. До поданих слів добери і запиши антоніми.

безмежний — _____ холодний — _____

прадавній — _____ зігріти — _____

5. Познач правильний варіант продовження речення.

Творцем світу єгиптяни вважали ...

- а) батька богів Нуна; б) бога-Сонце;
в) птаха «великого Гоготуна».

Міфи про створення світу та людей. *Ольга Бондарук*

1. Продовж речення.

Різні слов'янські народи уявляли, що ще до початку світу, коли не було ні неба, ні землі, а самé лише синє море, то ____

А ще давнішим є уявлення праслов'ян про _____

Найдавніші міфи твердять, що людей _____

За іншими легендами, тіло _____

2. Напиши, яким, за уявленням давніх слов'ян, було світове дерево.

3. Чим є у християн яйце? Запиши.

■ Дедал та Ікар. Міф Стародавньої Греції

1. З'єднай імена дійових осіб та їх характеристики.

Дедал — •	• цар острова Крит, чоловік розумний і владний.
Талос — •	• син Дедала, неслухняний і завзятий хлопець.
Мінос — •	• великий митець, різьбяр і будівничий, нащадок царського роду.
Ікар — •	• небіж та учень Дедала, тямущий і здібний хлопець.

2. Продовж речення словами з тексту.

Афіняни засудили Дедала до вигнання, бо вважали, що він

3. До поданих слів добери і запиши антоніми.

щедрий — _____ високо — _____
журно — _____ далекий — _____

4. Поясни значення поданих слів.

Зненацька — _____
Засторога — _____
Відчайдушно — _____

5. Продовж міркування.

Утіленням одвічної мрії людства про крила став _____

6. Склади і запиши план тексту.

Як ще не було початку світа ... *Українська народна обрядова пісня*

1. Познач правильний варіант продовження речення.

Поставити світ вирішили ...

- а) три голубочки; б) три соколи;
в) три лебеді.

2. До поданих слів запиши слова-ознаки.

море — _____ камінь — _____

явір — _____ місяць — _____

пісок — _____ зоря — _____

землиця — _____ звізди — _____

Гнів Перуна. *Слов'янський міф*

- 1. Випиши з тексту слова, що характеризують головних дійових осіб міфу.**

Мисливець — _____

Дружина Мисливця — _____

Перун — _____

- 2. Поясни значення поданих слів.**

Сполошитися — _____

Скрадатися — _____

Веpr — _____

- 3. Запиши, чому Перун передумав убивати Мисливця та його дружину.**

- 4. Склади і запиши план тексту.**

РОЗДІЛ 3. СТОРІНКАМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

■ Наші предки — слов'яни. *Олександр Олесь*

1. Доповни речення.

Наші прадіди слов'яни оселялись _____

Рід складали _____

Племена утворювали _____

2. Що входило в обов'язки князя? Запиши відповідь на запитання словами з вірша.

3. До поданих слів добери і запиши слова, що римуються.

лісових — _____ рій — _____

лан — _____ харчі — _____

4. Продовж міркування.

Наші предки клали загиблим воїнам у могили _____

бо вірили, що _____

Ярослав Мудрий. *Олександр Олесь*
Книги за княжих часів. *Іван Крип'якевич*

1. Доповни порівняння.

Ярослав дбав про Київ, як про _____

Незгода все по полю рознесе, наче _____

Тинятиметесь всюди, як _____

2. Продовж речення словами з вірша.

Мудрість Ярослава була _____

3. Пригадай і запиши, хто із князів заснував першу в Київській Русі бібліотеку.

4. Продовж речення.

Найвідомішим ученим за княжих часів був _____

Він записав перекази про життя слов'янських племен
в одну книгу, що зветься _____

Ця книга — перша історія _____

У назвах міст і сіл... *Дмитро Білоус*

Місто Чернігів. *Алла Коваль*

Звідки в міста назва — Львів. *Марія Хоросницька*

1. Запиши, до чого закликає Дмитро Білоус у своєму вірші «У назвах міст і сіл ...».

2. Запиши, які існують припущення щодо походження назви міста Чернігів.

а) Від імені _____

б) На честь княгині _____

в) Від слова _____

г) Від назви _____

г) Від імені _____

д) _____

3. Доповни речення.

Місто Львів заснував князь _____

І назвав його на честь _____